

DRŽAVLJANSKA IN DOMOVINSKA KULTURA IN ETIKA

9. Razred OŠO

Šolsko leto 2019/2020

UREJANJE SKUPNIH ZADEV – VPRAŠANJA DEMOKRACIJE

○ Kdaj govorimo o demokraciji?

Takrat, ko v državi vlada **ljudstvo**. Razlikujemo pa med dvema vrstama demokracije:

- **demokracija z neposredno udeležbo državljanov v politiki** (takšna ureditev je bila npr. v Atenah, ženske in sužnji brez volilne pravice)
- **predstavniška demokracija** (državljeni izvolijo predstavnike, ki v njihovem imenu sprejemajo politične odločitve)

Kakšno stanje je v Sloveniji?

- v Sloveniji imamo obe vrsti demokracije
- ko se moramo odločiti o kakem izjemno pomembnem položaju, se polnoletni državljani lahko udeležijo političnega odločanja, ki mu pravimo **referendum**
- predlog, ki se sprejme, mora imeti več kot polovico glasov
- na **volitvah** pa državljani RS odločamo kdo bo predsednik države, kdo bodo poslanci v državnem zboru, člani občinskih svetov in župani
- izvoljeni poslanci v državnem zboru nato, v **imenu državljanov**, odločajo kdo bo predsednik vlade, kdo bodo člani vlade ter sprejemajo zakone

ZAČETKI DEMOKRACIJE

- V 17. stoletju je v Zahodni in Srednji Evropi krožila zamisel, da je treba posameznika zavarovati pred nasiljem, ki ga je nad njim izvajala državna oblast.
- Demokracija je nastala z **liberalno razlago družbe**: razlaga, ki na prvo mesto postavlja zahtevo po svobodi njenih članov (da imajo pravico izbirati delo, izražati svoje misli, potovati, ...)
- Svoboda postane **temeljna vrednota**.
- Kaj je vrednota? Vrednote so ideje in prepričanja o tem, kaj je zaželeno, dobro, za kaj si je vredno prizadevati. Vrednote posameznikov in posameznic so pogojene z družbo/kulturo. Vrednote slovenske družbe so tako npr. ljubezen, družina, prijateljstvo, zdravje, mir, svoboda, solidarnost, ...

ZAKAJ DRŽAVLJANI SODELUJEMO V POLITIKI?

- Posamezniki se zavedamo, da imamo lahko od nečesa korist, zato naredimo vse, da bi to korist dobili. Pravimo, da ravnamo v skladu z našim **interesom**.
- *Kaj so vaši interesi? Da ste zdravi? Da ste svobodni? Da pridobite osnovnošolsko izobrazbo?*
- Državljeni sodelujemo v politiki zato, da bi uveljavili svoje interese in s tem dosegli svoje cilje. – *Če je nekdo brezposeln in se želi zaposliti, bo na volitvah volil **stranko**, ki obljublja, da bo ustvarila veliko novih delovnih mest za brezposelne državljane.*

NACIONALNI INTERESI

- Interesov pa nimajo samo posamezniki, ampak imajo skupne interese tudi vsi slovenski državljani: vsi hočemo, da se zviša življenjska raven, da živimo varno, da se lahko izobražujemo, da skrbimo za svoje zdravje, da ohranimo slovenski jezik, kulturo, ozemlje ... Vse to so slovenski **nacionalni interesi**.
- Politični predstavniki – poslanci v državnem zboru morajo odločiti, kaj je najkoristnejše za slovensko družbo.
- Za vse slovenske državljane velja, da spoštujemo politične odločitve in zakone, saj bi drugače zavladala zmeda in Slovenija ne bi bila več **pravna država**.

DIKTATURE

- Danes še vedno ostaja del človeštva, ki ne živi v demokratičnih državah, ampak v država kjer vladajo **diktatorji** ali pa **totalitarne oblasti**.
- O diktaturi govorimo, če ljudstvu vlada posameznik ali majhna skupina ljudi, ki jih **ni** izvolilo ljudstvo, temveč so se ljudem samo **vsilili** za voditelje.
- Vsi diktatorji **kršijo človekove pravice** (npr. pravico do izražanja mnenja, do informacij, do prostosti, do osebne varnosti, ...)
- Znani diktatorji so bili Mussolini, Hitler in Stalin, ki so poleg diktature izvajali tudi **totalitarno oblast**.

TOTALITARNA OBLAST

- Totalitarno oblast so izumili v **fašistični Italiji** v 20. stoletju, kasneje pa so jo še bolj razvili **nacisti** in **komunistični režimi**.

Fašizem je diktatura majhne skupine političnih skrajnežev in denarnih mogotcev. Zanj je značilno nasilje nad državljani in njihova popolna podreitev.

Nacizem pa je politično gibanje, ki se je oblikovala v Nemčiji med 2. sv. Vojno. Gre za skrajno obliko diktature, ki vključuje uničenje ljudi, za katere so trdili, da so raso manjvredni.

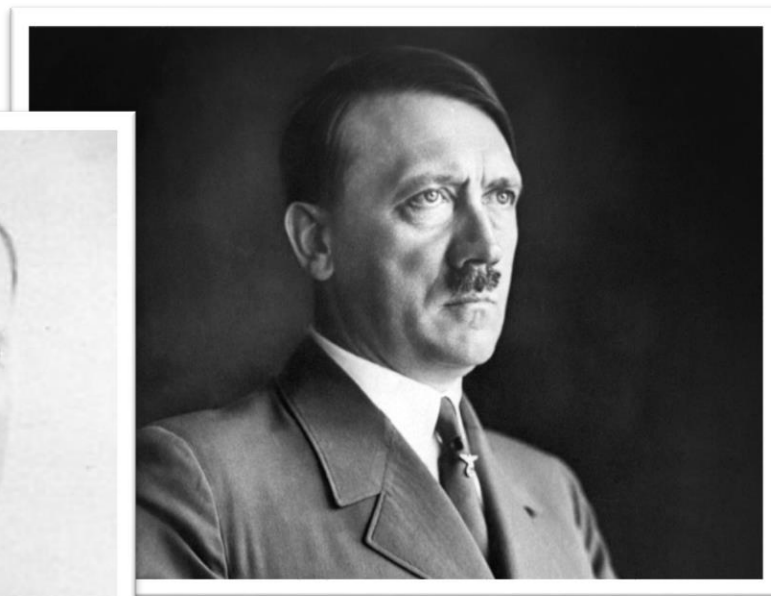
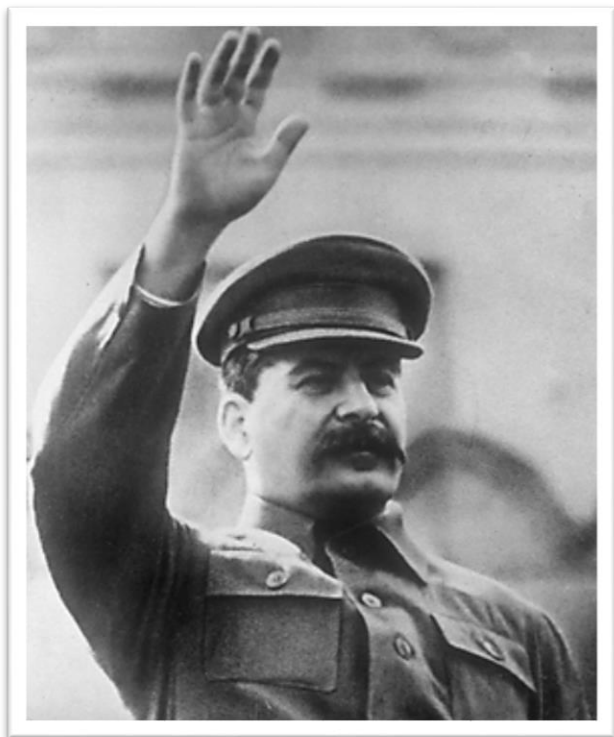
Komunizem je diktatura ene politične stranke, ki v imenu delavskega razreda podržavi zasebno lastnino in ureja odnose med ljudmi z državno prisilo in nasiljem.

TOTALITARNA OBLAST

- Totalitarna oblast je tista, ki je vsiljena in skuša obvladovati celotno življenje ljudi, ne le njihovo politično prepričanje – skuša obvladovati njihovo vsakdanje in družinsko življenje, njihovo dejavnost v službi, kaj poučujejo šole, kakšne knjige tiskajo založbe, kaj poročajo časopisi in televizije.
- Na oblasti je samo ena stranka, ki ji je v pomoč **tajna policija**, ki močno posega v posameznikovo zasebnost

FUNDAMENTALIZEM

- Posebna oblika totalitarne oblasti je tudi absolutna vladavina verskih voditeljev, imenovana **verski fundamentalizem**.
- Takšna oblast je oblikovana okoli religije, tudi država je urejena tako, kot zahteva religija.
- Demokratična država je osnovana okoli oblasti, ki jo izvajajo ljudje, ki so jih drugi ljudje izvolili na podlagi njihovih sposobnosti, ne pa verski voditelji ali ljudje, ki fanatično zagovarjajo neko ideologijo.

VSI LJUDJE SO OB ROJSTVU ENAKI

- Vsi se rodimo kot človeška bitja z **enako pravico** do življenja, svobode, razvoja in napredovanja, izobrazbe, zdravja, poklicnega uspeha, osebne sreče in vpliva na odločitve, ki jih sprejemamo v skupnosti državljanov.

Humanost –
gibalno ovirani,
starostniki
Klančine,
dvigala,
nizkopodni
avtobusi

RASIZEM

- Temelji na predsodkih o rasnih in etičnih razlikah med ljudmi, v družbi.
- Izraža se v uporabi nasilja in brutalnosti do svojih žrtev.
- Rasistične teorije in ideologije govorijo o tem, da so ljudje manj ali večvredni glede na svoje poreklo.
- Rasne razlike se nanašajo na biološke, fizične razlike med ljudmi.

- Rasizem in vse druge oblike diskriminacije, homofobije, izhajajo iz PREDSDODKOV.
- Predsodek ali stereotip = nepreverjena in neutemeljena stališča do določene skupine ljudi ali do različnih drugih stvari, dejavnosti ali idej.
- Poskusimo najti nekaj predsodkov o:
 - Homoseksualcih
 - Črncih

